

Herberg 'De Rozelaar'

ELISABETH ZERNIKE

Het huis waar Emmy was geboren lag hoog in de bergen, zodat het naar beide kanten uitzicht had in het dal. Maar aan de voorkant was een grote, vlakke weide, een boomgaard en een moestuin. Daar stonden de lange tafels en banken, waar 's zomers de wandelaars wel kwamen rusten en waar ze melk of bier dronken. Emmy's vader en broers zouden het bord wel hebben willen slopen, waarop met ruwe, ongelijke letters geschreven stond: Herberg 'De Rozelaar' —, maar Emmy wist dat haar moeder, die nu al tien jaar dood was, juist plezier had gehad in de herberg — en ze kon dat ook zo goed begrijpen.

Er waren niet veel wandelaars meer langs de weg, die twee stadjes met elkaar verbond, de meeste mensen kwamen en gingen nu per auto. Maar wie te voet omhoog was geklommen, en het grote witte huis zag liggen, die gunde zich ook de tijd, er een ogenblik te rusten en van het wijde uitzicht te genieten. En Emmy bediende hem graag. De broers zeiden dat ze wel wat beters te doen hadden — er was altijd werk in de stallen en op het land — maar Emmy hield ervan, vreemde mensen te zien. Ze keek naar hun kleren en hun houding, maar het meest naar hun gezicht, hoe ze praatten en lachten. Haar hart klopte een beetje anders dan gewoonlijk, als ze naar hen toeliep, en vroeg wat ze wilden drinken. Soms antwoordden ze: „Limonade,” of: „Koffie,” en dan moest het meisje zeggen: „Dat hebben wij niet, alleen melk en bier,” en soms lachten de vreemden daarom. Dan gebeurde het wel dat Emmy aan haar vader vroeg: „Waarom nemen we niet wat meer in huis voor de mensen?” Maar haar vader antwoordde altijd: „De mensen? Ze moeten tevreden zijn.”

En eigenlijk begon Emmy liever niet over deze dingen, want als ze erover praatte, voelde ze zo duidelijk, dat zijzelf niet tevreden was. De tafels en banken waren oud en verveloo; als de koeien voor het huis graasden, dan

kon een dame met mooie schoentjes toch eigenlijk niet door het gras lopen. En dan het bord met de naam van hun huis . . . Haar moeder had de letters geschilderd op een ongeschaafde plank, maar zeker had ze bedoeld dat de schilder uit het dorp zou komen om het over te doen. Haar bord had maar tijdelijk moeten zijn, en nu stond het er al twintig jaar! En een rozeboom groeide er alleen op moeders graf — waarom niet hier, bij het huis? Tegen die kale witte muur moesten de bloemen opklimmen, donker- en lichtrode rozen. En tussen de bedden in de moestuin moesten dahlia's groeien, en ook nog andere bloemen, viooltjes en margrietten. Maar deze dingen kon ze niet allemaal zeggen, want haar vader gaf weinig antwoord, en Hans en Ewald, de broers, hielden van plagen en noemden haar Roosje, of Emmaflora, als ze over bloemen sprak. Zijzelf praatten liever over het vee en het werk. Ze daalden alleen af naar de stad, als ze iets nodig hadden dat Michel, de postbode, niet kon meebrengen: een stuk gereedschap, of wat eenvoudig huisraad. Ze kwamen nooit uit nieuwsgierigheid hun berg af, om de mensen te zien in hun steedse huizen en ongemerkt naar binnen te gluren. En dan de winkels . . . die hadden voor Emmy nu juist zoveel bekoring! Ze zag daarin van allerlei, dat ze zich graag voorstelde in haar eigen huis. Niet de prachtige glimmende meubelen, de tafels en leunstoelen en kasten, die kon ze zich helemaal niet denken in hun donkere keuken, waar het gezin altijd huisde — maar de kleine dingen: een tafelkleedje en een bloemvaas, een beschilderd presenteerblad en een plaat aan de muur.

Twee kamers waren er op de eerste verdieping, die haar moeder bestemd had voor logé's. De mooie gordijnen, die nu opgevouwen in de kast lagen, hadden er eens voor het raam gehangen — gordijnen die moeder zelf had geknoopt. De bedden waren goed geweest, en zelfs stond er in iedere kamer een wit geschilderde wastafel! Maar de matrassen en dekens waren al lang voor andere bedden gebruikt — in de linkerkamer werd het hooi opgetast, in de rechter stonden de sleden, een gebroken kruiwagen, een kinderstoel; er lag oud paardetuig en een stapel schapevellen, die naar de leerlooier moest. — Er kwam nu zelden of nooit meer een gast. Beneden in het dorp stond immers een hotel, en de postauto's reden van de ene stad naar de andere. „Ons huis is een boerderij,” zei Emmy's vader; „het is niet geschikt voor herberg.”

Dat had hij lang geleden ook tegen zijn jonge vrouw gezegd, maar die had haar zin doorgedreven. „De vreemdelingen vinden alles goed,” had ze ge-

zegd, „als hun kamer maar schoon is en de lakens van hun bed helder gewassen zijn — en daarvoor kan ik zorgen.”

Ze had nog voor veel meer gezorgd. Ze zette kanten stroken aan de lakens, en hing haar mooiste gordijnen voor het raam. — Dat de trap naar de eerste verdieping uitmondde in de karnkamer, dat hinderde niet, zei ze, „de stedelingen snuiven de geur op van melk en gras en denken bij zichzelf: ‚nu zijn we buiten.’”

Ja, zolang Emmy's moeder leefde, kon de herberg wel bestaan naast het boerenbedrijf, maar toen ze dood was . . . Toen bleef er voor de man niets anders over dan werken, en de jongens, Hans en Ewald, werden groot en wilden ook werken, liefst op het eigen land. Zo kreeg de vader twee knechts en hij moest wel zijn veestapel uitbreiden, om die sterke jonge kerels tevreden te stellen. Hij kocht een stuk bosgrond, ze velden de bomen, lieten er planken van zagen, en bouwden zelf een nieuwe schuur, een stal. Gasten voor de herberg? — onzin — jonge dieren in het voorjaar, lammeren en geitjes en kalveren, leven genoeg — maar mensen met schone witte handen hadden ze niet nodig.

Toch was er die zomer één gast geweest, een jonge vrouw. Ze was op een middag gekomen en had dadelijk naar boven willen gaan, „om te rusten” zoals ze zei. Maar Emmy had wel moeten antwoorden dat de kamer nog niet klaar was, waarop de vreemdelinge even haar ogen had gesloten en gezegd had: „Goed, ik zal wachten; een half uur?”

Nooit had Emmy zich méér gerept. Ze keerde met een forse zwaai haar matras om, legde schone lakens op het bed, veegde de vloer aan, haalde een van de witte wastafeltjes te voorschijn, en dacht onderwijl aan alle mooie dingen uit de winkels. Nu moest ze een vaas met bloemen op de ronde tafel kunnen zetten, en een kleedje spreiden over het nachtkastje. En dan een plaat hangen aan de muur, een plaat met kleuren — rood en groen, en een zwarte lijst eromheen. Geraniums in rode potten, en dat zachte fluweelgroen van de bladeren. — Een half uur, had de vreemde gezegd. O, Emmy kende zo goed het gebaar, waarmee de stadsmensen op hun polshorloge keken! Het halve uur was bijna om, maar er groeide winde in de heg achter het huis, en ze kon dat kleine bruine melkkannetje nemen, bruin met het wit van de bloemen, dat stond toch ook mooi samen. Ze zou gauw gaan plukken — en ze kon wel dat mooie gordijn over de tafel leggen, het was immers net kant.

Haar hart klopte voelbaar, toen ze weer naar de vreemde toeliep.

„Het is klaar,” zei ze, en wees de weg, de keuken door, en toen de karnkamer. Haar vader zat op de karnstoel, en ze zei tegen hem: „Ik ben dadelijk terug.” — Ze was van haar werk opgestaan om de gast te bedienen, maar ze voelde zich niet schuldig. Even zag ze een ongewone uitdrukking in haar vaders gezicht, toen liep ze rustig, voor de ander, de trap op en deed de kamerdeur open. Zelf was ze een ogenblik verrast, de late middagzon scheen naar binnen en wierp een rode gloed over de kale muur, en de windekelken waren even wit als het beddelaken.

„Heel goed,” zei de vreemde dame, „en dank je wel voor de bloemen.” Toen was Emmy weer naar beneden gelopen.

En nu was het winter — de dag voor Kerstmis. In de keuken stond een kleine spar in een oude melkemmer — straks zou Emmy er de kaarsjes insteken. Versierselen of geschenkjes had ze niet voor de boom, maar daaraan dacht ze niet, ze was tevreden met het kaarslicht en het groen. Vader en de broers kwamen binnen en stampten de sneeuw van hun schoenen. „We zijn vroeg klaar,” zei Ewald, „en dat is maar goed, want we krijgen nog veel meer sneeuw.”

Ze keken door het kleine raam naar de dichte, grijze lucht.

Emmy schepte de soep op, ze moest aldoor denken aan de briefkaart, die Michel haar die morgen had gebracht, maar ze wist niet, hoe erover te beginnen. De gast van die zomer had dus toch haar belofte gehouden.

Onder het eten werd er niet veel gesproken. Daarna ging Hans nog naar de koeien kijken, en Ewald schepte de pas gemaakte boter in potten en borg ze in de kelder. Maar een uur later zaten ze allen om de kerstboom. De vader zei: „We hebben geen slecht jaar gehad,” en ze praatten over het vee. Onderwijl hield Emmy haar hand met de briefkaart in een plooi van haar rok verborgen. Ze luisterde maar met een half oor naar het gesprek van de mannen, ze keek lang en aandachtig in het gele licht van de kaarsen. Toen vroeg Ewald, en trachtte haar blik op te vangen: „Heb jij ook een goed jaar gehad, Emmaflora, met je herberg?”

Ze hield de kaart bij het licht van de boom. „Dit heb ik gekregen van die dame. Ze schrijft dat ze terug wil komen, met een vriendin, en een paar weken wil blijven — of dat goed is? En als het niet kan” — Emmy keek plotseling haar vader aan — „als het niet kan, dan moet u dat bord maar

eens weghalen, en de oude banken en tafels mag Hans opstoken onder de voerketel voor de dieren."

Waar kwam nu die prop in haar keel vandaan, en de tranen achter haar ogen? Ze kon niet verder praten en draaide haar hoofd af, alsof het zachte kaarslicht te fel was voor haar blik.

Het bleef een ogenblik stil, toen zei Ewald: „Je zult nooit een goede boerin worden, je wilt het niet, geloof ik."

Maar de vader zei: „Stil, het kind aardt naar haar moeder, ik heb het van de zomer gezien, toen ze met haar gast door het huis liep, ze heeft dezelfde houding als moeder, en dezelfde oogopslag. Weet je wat ik nu ineens denken moet? Het is bijna Kerstnacht. Als wij de stal waren binnengekomen, waar het kindje Jezus is geboren, dan zouden we het eerst gekeken hebben naar de koeien en de ezel; maar Emmy, en jullie moeder ook, die zou haar eigen bed hebben afgestaan aan Maria. Emmy kan wel een goede boerin worden, want ze heeft hart voor de dieren, maar liever nog verzorgt ze de mensen. En daarom geloof ik dat het oude bord van moeder niet weg moet, we zullen het liever wat schaven en opverven. En we zouden een schuur kunnen bouwen voor het hooi, zodat Emmy de kamers kon gebruiken."

Er viel een lange stilte. In de stal loeide een koe, langgerekt en slaperig. De kaarsen aan de boom brandden met hoge vlammen.

„We zouden ook," zei Ewald, „een klein huis kunnen laten bouwen voor Emmy, een paviljoen voor haar gasten."

„Dan krijgt ze van mij een rozeboom," zei Hans.

Emmy sloeg haar ogen naar hem op, waarin nog altijd de tranen beefden. Ze zag een houten huis voor zich, met een balkon waarlangs rozen groeiden.

En meteen daarop kwam ze in gedachten de stal binnen. Maria zat op het stro en speelde met haar kindje. Zij, Emmy, durfde niet te naderen, maar ze zei: „Uw bed is gespreid," en ze dacht eraan, dat ze bloemen had neergezet, en dat de lakens helder wit waren.

Toen borg ze haar gezicht in haar handen en schreide.

Vader klopte haar zachtjes op haar schouder. „Kom, kom," zei hij, „we hebben nu immers een gelukkig Kerstfeest."